

AKTUALNOSTI

AKTUALNOSTI

EVANĐELJE PO MATEJU

„Pođite, dakle, i učinite mojim učenicima
sve narode“ (Mt 28,19)

Bila je to tema XVIII. katehetske zimske škole, koja se – u organizaciji Pastoralne komisije pri Uniji VRPJ – održavala u Zagrebu od 15-19. siječnja 1990. Na Školi se okupilo oko 250 pastoralnih djelatnica, mahom sestara katehista, iz svih krajeva naše domovine. Cilj brojnih predavanja i priopćenja kao i rada u grupama bio je potanje upoznavanje Matejeva evanđelja, pojedinih mu tematskih cjelina i njegove poruke.

Rad ovoga skupa započeo je pozdravom s. Bernarde Krišić ASC, predsjednice Unije VRPJ, koja je Školu službeno otvorila i euharistijskim slavljem, što ga je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić. On se na kraju s nekoliko riječi obratio sudionicima Škole, koje su ujedno imale priliku čuti njegovo mišljenje u vezi s problemima na koje nailaze u svom djelovanju.

Nakon prezentacije timova slijedio je susret s MAK-om. Četiri novinara i suradnika Malog koncila kratko su predstavila svoje rubrike, a zatim dala mogućnost za postavljanje pitanja, iznošenje primjedbi i prijedloga, bilo usmeno, bilo pismeno preko ponuđene ankete.

U prvom predavanju, koje je održao na temu

„Evanđelje – Božje ili ljudsko djelo?“ dr. Alfred Schneider DI je govorio o inspiraciji Pisma, odnosno na poseban način četiriju evanđelja te o povijesti oblika i povijesti redakcija evanđeoskih spisa. Ove su uvodne napomene trebale poslužiti kao platforma za govor o prvom evanđelju u daljnjim predavanjima.

Opći uvod u evanđelje po Mateju donijela je s. Ljiljana Radošević OSU u svom izlaganju „Presjek Matejeva evanđelja – Glavne teološke teme“. Pošto je iznijela strukturu i značajke ovog evanđelja u kojem se održavaju život i potrebe njegovih judeokršćanskih naslovnika, sestra je govorila o trima najvažnijim teološkim temama: Mesija, Sin Božji i Kraljevstvo nebesko, da bi zaključila kratkom, ali slušateljsvu primjerenom aktualizacijom njihove poruke.

Dr. Jerko Fućak OFM je svoje predavanje „Isusovo djetinjstvo: povijest – midraš – teologija (poruka) (Mt 1–2)“ utemeljio na prinosima Browna i Laurentainea, dvojice istraživača Isusova djetinjstva. Ponajprije je protumačio razlike u semitskom (i biblijskom) i suvremenom poimanju povijesti, a zatim upozorio na kut iz kojega autor ovih poglavlja promatra činjenice, a to je iskustvo vjere žive zajednice koja je s velikom ljubavlju istraživala kako je Isus došao na svijet. Predavač je upozorio i na tragove židovskih književnih vrsta *midraš* i *pešer*, kojima je glavno obilježje aktualizacija

biblijskih (starozavjetnih) tekstova, što ih nalazimo u Mt 1–2. Svoje iscrpno izlaganje završio je zanimljivom katehetskom aktualizacijom svoje tematike.

U nezaobilaznu pomoć Ivanove i Pavlove teologije dr. Ante Kresina je u svom izlaganju „Staro i novo’ – Isus usavršitelj i dovršitelj ekonomije spasenja (Mt 5,13–48; 6; 7)“ tumačio Matejevo „Starima je rečeno, a ja vam kažem“. Iz novovzavjetnih je tekstova očigledno da je s Isusom nastupio novi poredak te da on upotpunjuje i dovršuje ekonomiju spasenja. Međutim, djelovanje Duha Svetoga otvara dinamiku kršćanskog življenja, u kojem se to Kristovo spasavanje dalje ostvaruje, istaknuo je predavač. U letimičnom pregledu pojedinih redaka naslovljenog teksta naglasio je tek njihove najupečatljivije elemente.

Temu „Blaženstva (Mt 5,1–12)“ obradio je dr. Adalbert Rebić prema svojoj istoimenoj knjizi. Ova sažeta „pravila“ kršćanskog života ne mogu se razumjeti bez svog literarnog okvira, Govora na gori, koji predstavlja etičko utemeljenje kršćanskog života. Tekst koji je napisan kao kateheza novoobraćenim Židovima odaje nadahnutost Starim zavjetom, ali i prepoznatljivo strujanje novoga, Isusovog duha. Isus, oslikan kao novi Mojsije, pounutrašnjuje zakon, daje mu novi smisao i sadržaj te izriče svoju čestitku (*makarioi* → hebr. *ašrē*) svima koji drže Božju riječ i po njoj žive. Blaženstva se mogu shvatiti samo u okviru teme Kraljevstva nebeskog, novih odnosa među ljudima i pojedinca s Bogom. Oličenje tih novih odnosa pretpostavlja *anavim Jahvē* – siromasi Jahvini, na koje aludira prvi makarizam, koji je i temelj svih ostalih.

Šesto predavanje „Isus Krist snažan na riječi i na djelu (Mt 13,1–52;8–10)“ s jakim pastoralnim naglascima znalački je izložio, omeđivši se na 13. poglavlje, dr. Marijan Vugdelija OFM. On smatra da čitav ovaj odlomak ima izrazito pastoralni značaj, jer ovdje Matej poučava najestitelje. Oni su dionici istog poslanja povijesnog Isusa kao i njegovi neposredni učenici. Svoju postupnu i dobro sročenu katehezu o Kraljevstvu nebeskom Matej utemeljuje na kristologiji (sijač). Besjeda u prispodobama zahtijeva slušanje, razumijevanje i donošenje plodo-

va kao tri kategorije vjere. Čin vjere povlači za sobom i promjenu života. Svakome čovjeku i svakom katehizantu, međutim, treba najprije omogućiti susret i iskustvo Kraljevstva nebeskoga koje je došlo s Isusom, a tek onda očekivati od njega plodove, napomenuo je predavač. Kada ljudi u kršćanskoj zajednici dožive prisutnost te nove stvarnosti na kojoj je već sada moguće imati udjela i kada im ta zajednica omogući da otkriju Kristovo evanđelje kao „skriveno blago“ i „dragocjeni biser“, tada više neće biti teško motivirati, oduševiti i pokrenuti život.

Na temelju četvrtog odsjeka Matejeva evanđelja „Crkva – prvina Kraljevstva nebeskoga (Mt 13,53–18)“ dr. Antun Škvorčević je pokušao u obliku sinteze predočiti konture kršćanske zajednice kojoj se evanđelist obraća. Otuda kao i iz dvaju izričitih Matejevih spominjanja Crkve predavač je izvodio eklezijologiju prvog evanđelja.

Dr. Zvezdan Lipić OFM govorio je na temu „Liturgija prve Crkve po Matejevu evanđelju (Mt 28; 18; 22)“. Ovdje ponovno dolazi u prvi plan zajednica – Crkva, bez koje nema liturgije. Matejeva zajednica dobro poznaje Pisma i znano joj je konstituiranje izabranog Božjeg naroda na temelju sklapanja sinajskog saveza, koje se događalo u jednoj liturgijskoj formi. Analogno tome autor ovog evanđelja predstavlja Isusa Krista kao onoga koji poziva i sabire novi narod Božji na novu liturgiju. Središte okupljanja više nije mjesto – Jeruzalem, nego osoba – Isus Krist. To je sada zajednica novoga stila, koja prima i uključuje sve ljude, ostavljajući Kristu, svome domaćinu, da primjećuje i prosuđuje tko u nju spada, a tko ne.

Završno predavanje „Put u Jeruzalem (Mt 19–23), eshatološki govor (24–25), muka, smrt i uskrsnuće (26–28)“ održao je dr. Ivan Dugandžić OFM. Radi zamašnosti građe koju je morao obuhvatiti, predavač se odlučio pristupiti joj pod jednim određenim vidom. Vješto je iznosio analizu teksta i njegove glavne teološke smjernice. Uz fotokopirane listove što smo ih imali u rukama, a na kojima se nalazila skica sinoptičke usporedbe Mt 19–28 s Mk 10–16, gdje se moglo uočiti Matejeve umetke i vlastitosti, nije bilo teško slijediti ovaj zanimljivi govor.

U niz spomenutih predavanja bila su uvrštena i dva priopćenja. Don Luka Depolo je u svom priopćenju „Misa s djecom i roditeljima po nadahnuću Matejeva evanđelja i liturgijskih dokumenata“ pošao od nekih općenitih značajki prvog evanđelja, koje je onda uz pomoć uputa iz Direktorija o misama s djecom i Papinog pisma u povodu 25. godišnjice Konstitucije o svetoj liturgiji „Sacrosanctum concilium“, primijenio na mise s djecom. To je slavlje svih prisutnih vjernika i zato u njemu trebaju sudjelovati i djeca i odrasli, svaki na svoj način, naglasio je don Luka.

Sasvim praktično je o „Dječjem likovnom izrazu u katehezi“ govorio prof. Marijan Jakubin. On je, kako sam kaže, pokušao sestrama katehisticama tek malo odškrinuti vrata u svijet likovnog jezika i likovne kulture. Djecu s kojom radimo treba voditi tako da im omogućimo spontani likovni iskaz svega onog bogatstva osjećaja i misli iz vlastitog svijeta što ga u svojoj nutrini nose, upozorio je profesor.

Sva su ova predavanja i priopćenja izazvala barem po nekoliko pitanja, koja su pokazala živo zanimanje za njihovu katehetsku primjenu. O njoj se, pak, više moglo govoriti u grupnom radu, koji se odvijao u sedam timova. Radna tema *prve* skupine bila je „Opći pristup Matejevu evanđelju“, a njezine animatorice su bile s. Biserka Jagodić i s. Fortunata Davidović. *Drugi* tim je radio na temu „Isus Krist u evanđelju sv. Mateja“ pod vodstvom s. Rafaele Slunjski i s. Marije Toplišnjak, *treći* su animirale s. Bogoljuba Cifrek i s. Katarina Čotić na temu „Spasenje – Božja ponuda čovjeku“, a *četvrti* s. Anastazija Trobentar i s. Benjamina Šmuc na temu „Crkva – novi narod Božji“. Radni naslov *petoga* tima, koji su vodile s. Meri Gotovac i s. Eleonora Merković, bio je „Kršćansko bogoštovlje prema Matejevu evanđelju“. *Šesti* je tim radio na temu „Kraljevstvo

nebesko“ pod vodstvom s. Vedrane Ljubić i s. Andrijane Bosilj, a *sedmi* na temu „Lik vjernika u Matejevu evanđelju“ pod vodstvom s. Marije Zovkić, s. Dragice Devčić i s. Marijane Mrakovčić. Kako se odvijao ovaj rad u skupinama, o čemu se tu govorilo i koja su pitanja izranjala na površinu mogli smo saznati iz zapisnika pojedinih timova, koji su se čitali na plenumu zadnjeg dana Škole. Tada je bilo dovoljno mogućnosti i vremena da se iznesu još neka pitanja i poteškoće te da se sa strane predavača čuju barem pravci u kojima treba tražiti odgovore.

Sastavni dio ove Katehetske zimske škole bila su i euharistijska slavlja, od kojih je jedno priredio don Luka Depolo, uz sudjelovanje mnogih vjeroučenika osnovne škole i njihovih roditelja iz mnogih zagrebačkih župa, u obliku mise s djecom, a jedno opet fra Zvezdan Linić kao euharistiju s mladima svoje zajednice na Kapitolu 9. Posljednje poslijepodne sestre sudionice su provele u duhovnoj obnovi kroz pokorničko bogoslužje i klanjanje, što je predvodio o. Marko Matić DI. Na samom kraju sveukupnog programa Škole sjemeništarci malog sjemeništa na Šalati predstavili su se sestrama svojim igrokazom „Koprene padaju“. Navedenim informacijama treba priroditi i to da je Katehetski salezijanski centar iz Zagreba i na ovoj Školi sestrama katehisticama uz povoljan popust ponudio lijep broj katehetske literature i katehetskih pomagala.

Provedena anketa s obzirom na organizaciju Škole, kvalitetu predavanja i timskog rada pokazala je da su sestre sa svim ovim u većini bile zadovoljne, iako se u anketi našlo i izvjesnih primjedbi, prijedloga i kritika. One su se ponajviše odnosile na nedovoljnu osposobljenost animatorica i kvalitetu pojedinih predavanja.

Ana Thea Filipović